

POKYČIAI DARŽOVIŲ RINKOJE 2010 METAIS *THE CHANGES IN VEGETABLE MARKET IN 2010*

Ingrida LUKOŠIUTĖ

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja, ingrida@laei.lt

Straipsnyje nagrinėjamos daržovių supirkimo ir mažmeninių kainų tendencijos Lietuvoje, pateikiamas palyginimas su kaimyninių šalių kainomis. Analizuojami užsienio prekybos pokyčiai, daržovių produktų gamybos, kainų ir pardavimo tendencijos.

Per 2009 metų sausio–spalio mėnesius supirkta tiek pat daržovių, kiek prieš metus – daugiausia per penkerius metus. Supirkimo kaina buvo vidutiniškai 25 proc. mažesnė nei prieš metus, daržovių kainos – mažiausios per pastaruosius trejus–penkerius metus. Daugelis 2009 metų derliaus lietuviškų daržovių, išskyrus svogūnus, buvo vienos pigiausių, palyginti su kaimyninėmis šalimis, nors burokėliai ir kopūstai dar pigesni Lenkijos, morkos – Latvijos ūkiuose. Mažmeninės daržovių kainos taip pat buvo vienos mažiausių.

Raktažodžiai: daržovės, supirkimas, vidaus rinka, užsienio prekyba, daržovių produktai.

ĮVADAS

Nors Lietuvoje daržovės sudaro nedidelę bendrosios žemės ūkio produkcijos dalį – apie 5 proc. [5], daržovių auginimas – svarbi žemės ūkio šaka, pritraukianti daug žemės ūkio darbuotojų. Daržovių svarba mitybai neginčijama, tačiau Lietuvos gyventojai jų vartoja nepakankamai [2; 7]. Nors per pastaruosius metus Lietuvos gyventojų mitybos įpročiai gerokai pasikeitė – gyventojai daugiau pradėjo valgyti šviežių daržovių [8], tačiau pagal Pasaulinės sveikatos organizacijos rekomenduojamą normą jų suvartojama nepakankamai [7].

Pastaraisiais metais daržovių suvartojimas po žymaus sumažėjimo 2007-aisiais, kai vienas Lietuvos gyventojas per metus vidutiniškai suvartojo 83 kg, didėjo ir 2009 metais siekė 93 kg. Tačiau 2010 metais ne tik Lietuvoje, bet ir kitose ES šalyse daržovių derlius buvo mažesnis, o kainos – net iki 42 proc. didesnės nei prieš metus. Vartojimui įtaką daro ne tik apsisprendimas sveikiau maitintis, bet ir pasiūla, kainos ir finansinės vartotojų galimybės. Todėl svarbu analizuoti pokyčius daržovių rinkoje, stebėti pasiūlos ir kainų, užsienio prekybos pasikeitimus. Kadangi 2010 metais buvo gautas mažesnis daržovių derlius, kainos išaugo, o produkcijos iš kitų šalių srautai į vidaus rinką buvo mažesni nei prieš metus, daržovių suvartota mažiau.

Tyrimo objektas – daržovių rinka.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti pokyčius daržovių rinkoje ir nustatyti, kokie veiksniai juos lėmė.

Tyrimo uždaviniai:

- išanalizuoti daržovių derliaus, kainų kitimo tendencijas Lietuvoje;
- pateikti kainų pokyčių tendencijas kitose šalyse bei lietuviškų ir kaimyninių šalių daržovių kainų palyginimą;
- išanalizuoti užsienio prekybos daržovėmis pokyčius;
- nustatyti gaminių iš daržovių gamybos ir pardavimo pokyčius.

Tendencijų daržovių rinkoje analizė atlikta, remiantis Statistikos departamento, Žemės ūkio ministerijos, Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro, Žemės ūkio rūmų, Eurostato duomenimis, naudoti statistinių duomenų sisteminimo, palyginamosios analizės ir grafinio vaizdavimo metodai.

TYRIMO REZULTATAI

Derlius ir supirkimas. Pastaraisiais metais Lietuvoje lauko daržovių derlius mažėjo, nors jų pasėlių plotas kito nežymiai. Lauko daržovių pasėliams 2010 m., palyginti su 2009 m., sumažėjus vos 1 proc., gautas 41 proc. mažesnis derlius (1 lentelė) – mažiausias per pastaruosius dešimt metų.

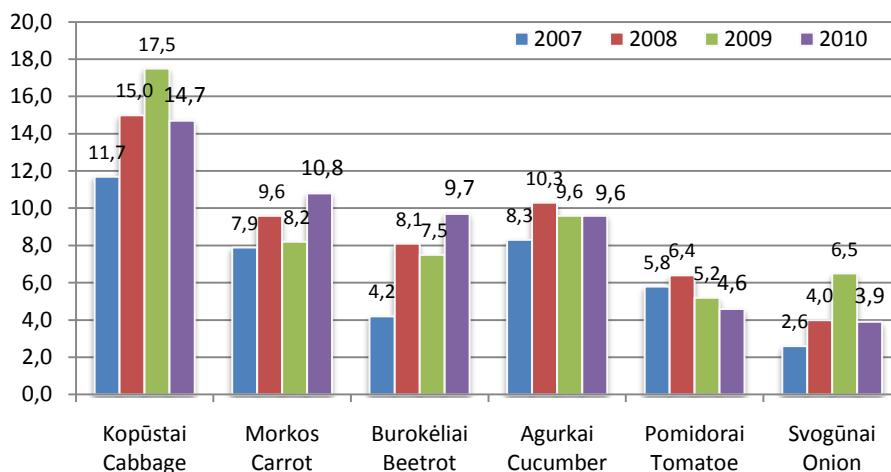
1 lentelė / Table 1

Lauko daržovių pasėlių plotas ir derlius Lietuvoje 2005–2010 metais [11]
Crop area and harvest of open field vegetables in Lithuania in 2005–2010

Rodikliai / Indicators	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pasėlių plotas, tūkst. ha / Crop area, thou. ha	20,7	15,5	14,9	14,2	14,1	14,0
Derlius, tūkst. t / Harvest, thou. t	333,3	178,7	246,6	275,7	292,3	172,0

Labiausiai sumažėjo kopūstų ir burokėlių derlius – daugiau kaip per pusę, o morkų – 33 proc. Tam įtakos turėjo 11–13 proc. mažesni pasėliai ir mažesnis derlingumas: morkų – 33 proc., kopūstų – 45 proc., burokėlių – 47 proc. Nors pomidorų ir agurkų derlingumas mažesnis, jų derlius dėl didesnių pasėlių plotų atitinkamai 60 proc. ir 34 proc. didesnis.

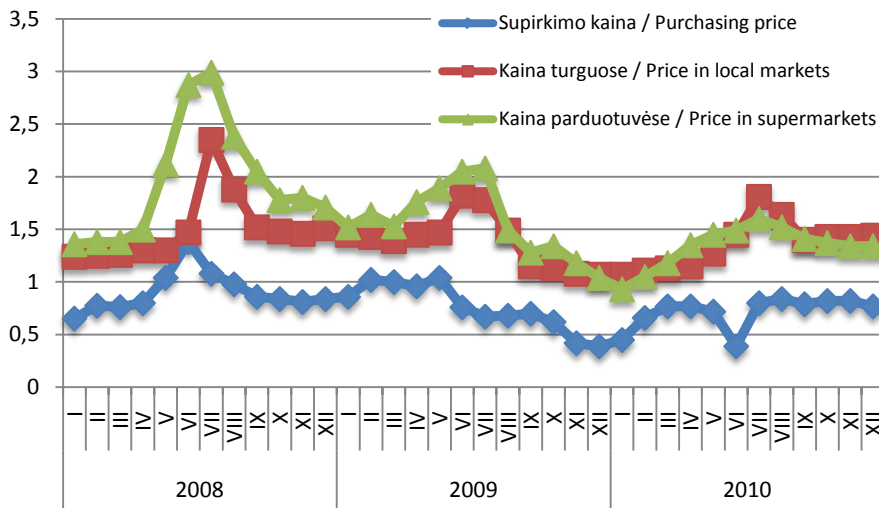
2008–2010 metais supirkta maždaug po 56 tūkst. t daržovių (2010 m. – už 72 mln. Lt. 2010 metais, palyginti su 2009-aisiais, labiausiai pabrangusių daržovių – svogūnų galvučių supirkta 40 proc., baltagūžių kopūstų – 16 proc., pomidorų – 12 proc. mažiau, tačiau morkų ir burokėlių supirkimas išaugo atitinkamai 32 proc. ir 29 proc., o agurkų supirkta tiek pat, kiek prieš metus (1 pav.).

1 pav. Daržovių supirkimas Lietuvoje 2007–2010 metais, tūkst. t [10]
Figure 1. Purchase of vegetables in Lithuania in 2007–2010, thou. t

Daržovių kainų tendencijos Lietuvoje. Mažesnis daržovių derlius lėmė sparčiai didėjančias kainas. Brango visos 2010 metų derliaus daržovės, labiausiai – IV ketvirtį. Supirkimo kainos didėjo sparčiau nei mažmeninės, o turguose morkos, burokėliai ir svogūnai buvo iki 12 proc. brangesni nei parduotuvėse. 2010 metais Lietuvoje, mažmeninėms daržovių kainoms per metus pakitus mažiau nei supirkimo, ūkininkų gaunama kainos dalis padidėjo ir vidutiniškai sudarė 57–69 proc., prekybininkų – 14–26 proc.

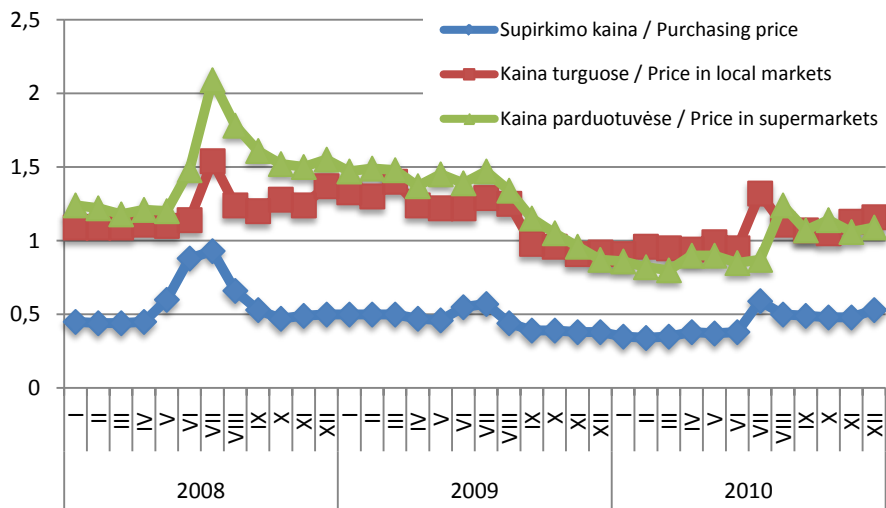
Morkos. 2010 metų I pusmetį morkos buvo pigiausios per pastarųjų ketverių metų tą patį laikotarpį: supirktos apie 33 proc., o parduotos mažmeninės prekybos centruose apie 27 proc. pigiau nei 2009-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (2 pav.). II pusmetį morkos supirktos brangiau nei prieš metus: liepą–spalį – 21 proc., o lapkritį–gruodį – net dvigubai. Mažmeninė morkų kaina nuo rugpjūčio taip pat buvo didesnė nei prieš metus, labiausiai pakilo gruodį – 29 proc. Nors ir pabrangusios, morkos vis dėlto buvo pigesnės nei 2008 metų II pusmetį.

2 pav. Morkų supirkimo ir mažmeninės kainos 2008–2010 metais, Lt/kg [1; 6; 9]
 Figure 2. Average purchase and retail prices of carrots in 2008–2010, Lt/t

2010 metais iki liepos mėnesio morkų kainos turguose ir parduotuvėse buvo panašios, o nuo liepos turguose jos buvo apie 7 proc. didesnės nei parduotuvėse.

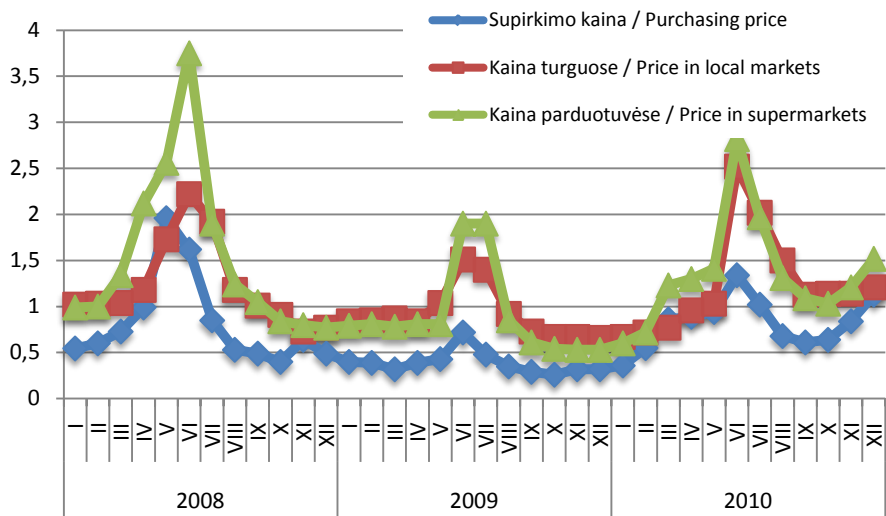
Burokėliai. Burokėlių supirkimo kaina 2010 metų I pusmetį kito nežymiai ir buvo apie 27 proc. mažesnė nei prieš metus. Mažmeninė kaina, mažėjusi nuo 2009 metų rugpjūčio, mažėjo ir toliau – 2010 metų I pusmetį buvo 41 proc. mažesnė nei prieš metus. Supirkimo kaina padidėjo tik nuo liepos, o mažmeninė – nuo rugpjūčio. Pakilusi supirkimo kaina rugpjūtį–rugsėįj buvo apie 16 proc., spalį–lapkritį – apie 25 proc., o gruodį – net 40 proc. didesnė nei prieš metus – nuo spalio didžiausia per pastaruosius ketverius metus. Mažmeninė burokėlių kaina didesnė nei 2009-aisiais buvo tik nuo spalio ir išaugo ne tiek daug, kiek supirkimo: spalį–lapkritį buvo 10 proc., o gruodį – 25 proc. didesnė nei prieš metus, nors išliko apie 30 proc. mažesnė nei 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (3 pav.).

3 pav. Burokėlių supirkimo ir mažmeninės kainos 2008–2010 metais, Lt/kg [1; 6; 9]
Figure 3. Average purchase and retail prices of beetroots in 2008–2010, Lt/t

2010 metais burokėliams mažmeninės prekybos centruose atpigus labiau nei turguose, jie turguose buvo vidutiniškai 8 proc. brangesni nei parduotuvėse.

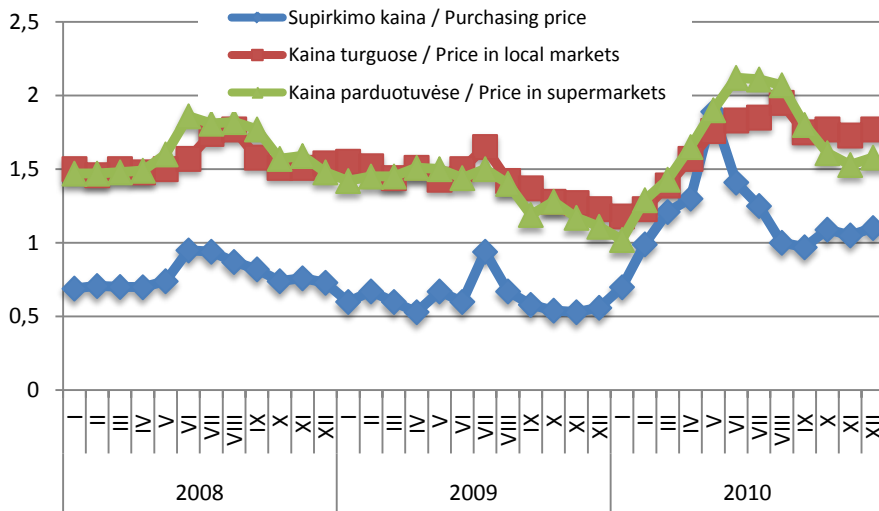
Kopūstai. 2010 metų I pusmetį sparčiai mažėjo baltagūžių kopūstų atsargos ir importas iš Lenkijos (per I pusmetį įvežta 59 proc. mažiau nei prieš metus). Naujojo derliaus kopūstų trūkstant tiek vidaus, tiek Rusijos rinkose, kopūstai brango – kovą–spalį supirkimo kaina buvo apie 2 kartus, lapkritį – 2,6 karto, gruodį – 3,5 karto didesnė, o mažmeninė kovą–birželį – vidutiniškai 57 proc., gruodį – 2,9 karto didesnė nei 2009-aisiais tuo pačiu laikotarpiu (4 pav.).

4 pav. Baltagūžių kopūstų supirkimo ir mažmeninės kainos 2008–2010 metais, Lt/kg [1; 6; 9]
Figure 4. Average purchase and retail prices of cabbages in 2008–2010, Lt/t

Turguose kovo–gegužės mėnesiais kopūstai buvo apie 30 proc., birželį – 11 proc. pigesni, vėlesniais mėnesiais – apie 6 proc. brangesni, o gruodį – vėl 20 proc. pigesni nei parduotuvėse.

Svogūnai. Lietuvoje išaugintų svogūnų vidaus vartojimui nepakanka, svogūnų rinka priklauso ir nuo pasiūlos iš kitų šalių. Metų pradžioje, atsargoms saugyklose baigiantis, svogūnai sparčiai brango. Supirkimo kaina 2010 metų sausio–gegužės mėnesiais didėjo labiau nei mažmeninė ir priartėjo prie pastarosios lygio, tačiau nuo birželio mažmeninei kainai kintant nežymiai, supirkimo kaina sparčiai mažėjo, ir mažmeninė kaina, kaip įprasta, buvo 46 proc. didesnė nei supirkimo (5 pav.).

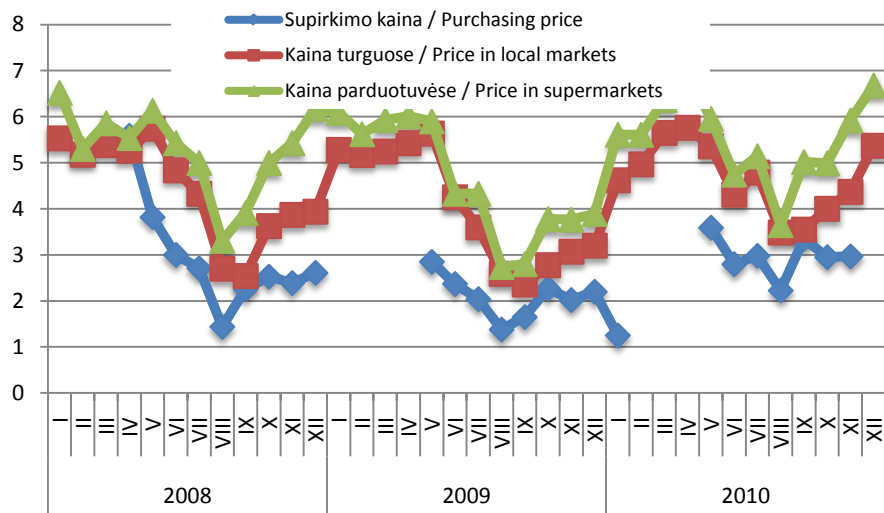
5 pav. Svogūnų supirkimo ir mažmeninė kainos 2008–2010 metais, Lt/kg [1; 6; 9]
 Figure 5. Average purchase and retail prices of onions in 2008–2010, Lt/t

Svogūnų supirkimo kaina 2010 metų kovą–birželį buvo daugiau kaip 2 kartus, iki spalio – apie 47 proc., spalį–gruodį – vėl 2 kartus didesnė nei prieš metus. Svogūnai supirkti brangiausiai per pastaruosius ketverius metus. Mažmeninės prekybos centruose jų kaina per metus pakilo mažiau – nuo gegužės buvo apie 39 proc. didesnė nei prieš metus.

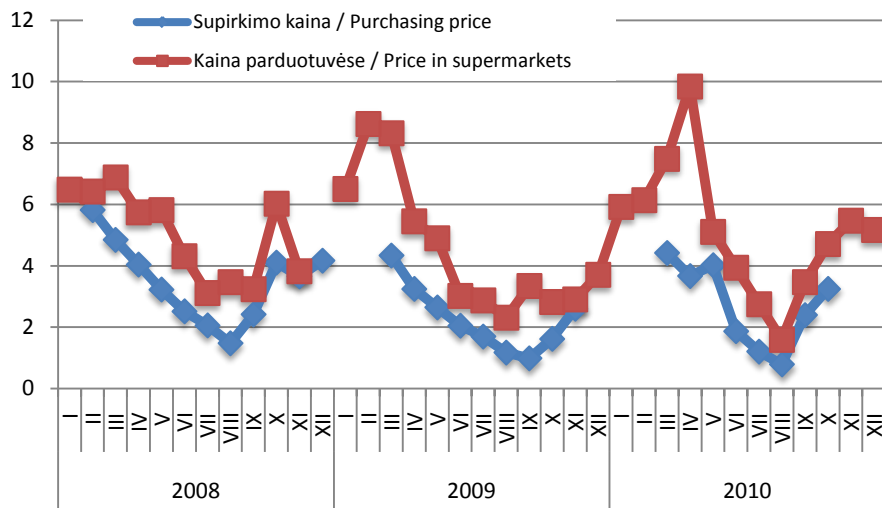
Turguose svogūnų kaina iki spalio buvo apie 7 proc. mažesnė, o nuo spalio – apie 12 proc. didesnė nei parduotuvėse.

Pomidorai. 2010 metais pomidorai supirkti vidutiniškai 48 proc. brangiau nei prieš metus. Supirkimo ir mažmeninė kainos nuo liepos buvo didžiausios per pastaruosius trejus metus. Mažmeninė kaina liepos–lapkričio mėnesiais buvo 42 proc., o gruodį – net 72 proc. didesnė nei prieš metus (6 pav.). Turguose pomidorai iki rugpjūčio buvo apie 11 proc., vėliau – apie 19 proc. pigesni nei parduotuvėse.

Agurkai. 2010 metais agurkai buvo superkami nuo kovo iki spalio. Kovą–gegužę supirkimo kaina buvo vidutiniškai 18 proc. didesnė, birželį–rugsjūtį mažėjo ir buvo vidutiniškai 21 proc. mažesnė, tačiau rugsėjį–spalį didėjo ir buvo net daugiau kaip 2 kartus didesnė nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu (7 pav.), tačiau tokios kainos buvo mažesnės nei 2008-aisiais. Kainos parduotuvėse sausį–kovą buvo 17 proc. mažesnės, o spalį–gruodį – jau 63 proc. didesnės nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu.

6 pav. Pomidorų supirkimo ir mažmeninė kainos 2008–2010 metais, Lt/kg [1; 6; 9]
 Figure 6. Average purchase and retail prices of tomatoes in 2008–2010, Lt/t

7 pav. Agurkų supirkimo ir mažmeninės kainos 2008–2010 metais, Lt/kg [1; 6]
 Figure 7. Average purchase and retail prices of cucumbers in 2008–2010, Lt/t

Daržovių kainų Lietuvoje ir kitose šalyse palyginimas. 2010 metų derliaus daržovės buvo brangesnės nei prieš metus ne tik Lietuvoje, bet ir kitose ES šalyse. Kainų indeksai (2 lentelė) rodo, kad daržovės ES per metus vidutiniškai pabrango 11,2 proc. Kainos augo beveik visose šalyse, labiausiai Estijoje – 42 proc. ir Latvijoje – 37 proc.

Mažmeninių daržovių kainų pokyčiai*, proc. [3]
Change retail prices, per cent

Šalis / Country	Pokytis, Change, %	Šalis / Country	Pokytis, Change, %
ES / EU	11,2	Portugalija / Portugal	14,5
Estija / Estonia	41,8	Nyderlandai / Netherlands	13,3
Latvija / Latvia	36,8	Švedija / Sweden	11,1
Slovakija / Slovakia	36,6	Suomija / Finland	9,4
Čekija / Czech Republic	34,6	Prancūzija / France	9,3
Vengrija / Hungary	32,1	Danija / Denmark	8,5
Malta / Malta	29,3	Liuksemburgas / Luxembourg	7,3
Lietuva / Lithuania	26,8	Graikija / Greece	6,4
Belgija / Belgium	22,9	Austrija / Austria	6,2
Slovėnija / Slovenia	20,9	Italija / Italy	1,3
Lenkija / Poland	19,9	Ispanija / Spain	-1,5
Vokietija / Germany	17,5	Kipras / Cyprus	-12,5

* 2010 m. gruodį, palyginti su 2009 m. gruodžiu / December 2010 compared to December 2009.

Nors gruodžio mėnesį Lietuvos prekiniuose ūkiuose (3 lentelė) morkos buvo 55 proc. brangesnės nei prieš metus, jos išliko vienos pigiausių – 15 proc. pigesnės nei Latvijos, 22 proc. – nei Lenkijos prekiniuose ūkiuose, o Rusijoje buvo net 2,6 karto brangesnės.

Lietuviški burokėliai gruodį buvo pigiausi – 9 proc. pigesni nei latviški, 23 proc. – nei lenkiški ir 3 kartus – nei vokiški.

Kopūstai daugelyje šalių pabrango daugiau nei 2 kartus. Lietuviški kopūstai, kaip ir estiški, per metus pabrango labiausiai ir buvo pigesni tik už rusiškus – 11 proc.

Svogūnai Lietuvos prekiniuose ūkiuose, kaip ir latviški ar lenkiški, pabrango daugiau kaip 80 proc., tačiau išliko vieni brangiausių, pigesni tik už rusiškus – 22 proc.

Užsienio prekyba daržovėmis. 2010 metais, palyginti su 2009-aisiais, daržovių užsienio prekybos apimtys didėjo (4 lentelė), tačiau prekybos balansas neigiamas – 50,8 mln. Lt. Nors daržovių importas iš Lenkijos sumažėjo per pusę, importas iš Nyderlandų išaugo beveik dvigubai. Iš viso daržovių importuota 23 proc., o eksportuota – 36 proc. daugiau. 77 proc. išvežta į Rusiją, eksportas į šią šalį buvo 42 proc. didesnis nei prieš metus.

Labiausiai išaugo morkų eksportas, į Rusiją jų išvežta 2,8 karto daugiau nei prieš metus. Lietuviškų morkų išvežta 8,4 karto daugiau, nors morkų derlius 2010 metais daugiau kaip trečdaliu mažesnis. Vidaus rinkoje lietuviškų ir importuotų morkų pasiūla 2010 metais buvo 41 proc. mažesnė nei 2009-aisiais.

Kopūstų derlius Lietuvoje daugiau kaip per pusę mažesnis, tačiau importas tepadidėjo 8 proc., o eksportas sumažėjo 4 proc., nors į pagrindinę rinką – Rusiją kopūstų išvežta 4 proc. daugiau. Lietuviškų kopūstų I pusmetį išvežta 49 proc. daugiau, tačiau 2010 metų derliaus kopūstų – 32 proc. mažiau nei prieš metus. Sumažėjusį kopūstų importą iš Lenkijos atsvėrė dvigubai išaugęs importas iš Nyderlandų. Kopūstų vidaus rinkoje 2010 metais pasiūla buvo per pusę mažesnė nei 2009-aisiais.

Lietuvos ūkiuose užaugintų svogūnų vidaus poreikiams neužtenka, kitų šalių produkcija sudaro apie trečdalį pasiūlos. 2010 metais, derliui sumažėjus 5 proc. (1 tūkst. t), vidaus vartojimui įsivežta 2,4 tūkst. t daugiau svogūnų nei prieš metus.

Vidutinės daržovių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2009 ir 2010 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg [1]
*Average farm prices of vegetables in Lithuania and selected foreign countries
in December 2009 and 2010, Lt/kg*

Metai / Year	Lietuva <i>Lithuania</i>	Latvija <i>Latvia</i>	Estija <i>Estonia</i>	Lenkija <i>Poland</i>	Vokietija <i>Germany</i>	Rusija <i>Russia</i>
Morkos / Carrot						
2010	0,62	0,73	0,57	0,79	0,70	1,59
2009	0,40	0,66	0,41	0,51	0,71	0,99
Pokytis / Change, %	55	11	39	55	-1	61
Burokėliai / Beetroot						
2010	0,50	0,55	0,59	0,65	1,52	1,17
2009	0,39	0,41	0,49	0,41	1,44	0,88
Pokytis / Change, %	28	34	20	59	6	33
Kopūstai / Cabbage						
2010	1,09	0,96	1,09	0,91	0,86	1,23
2009	0,33	0,42	0,33	0,41	0,61	0,68
Pokytis / Change, %	3,3*	2,3*	3,3*	2,2*	41	81
Svogūnai / Onion						
2010	1,01	0,96	-	0,97	0,98	1,29
2009	0,55	0,53	-	0,52	0,47	0,82
Pokytis / Change, %	84	81	-	87	2,1*	57

* Kartai / Times.

Daržovių eksportas ir importas 2009 ir 2010 metais, tūkst. t [12]
Exports and imports of vegetables in 2009 and 2010, thou. t

Daržovės / Vegetables	Eksportas / Exports		Importas / Imports	
	2009	2010	2009	2010
Iš viso / Total	129,2	176,0	151,5	186,1
Iš jų / of which:				
pomidorai / <i>tomatoe</i>	21,4	32,5	35,1	43,8
agurkai / <i>cucumber</i>	4,7	4,8	9,9	10,2
svogūnai / <i>onion</i>	6,5	8,5	14,1	18,5
morkos / <i>carrot</i>	6,3	16,1	10,1	13,1
burokėliai / <i>beetroot</i>	5,8	7,8	6,7	8,6
kopūstai / <i>cabbage</i>	15,9	15,3	20,4	22,0

Burokėlių derlius daugiau kaip per pusę mažesnis nei prieš metus, tačiau jų importas vidaus vartojimui išliko beveik toks pat.

Lietuvoje įvežtiniai pomidorai užima daugiau kaip 80 proc. rinkos. Nors 2010 metais lietuviškų pomidorų derlius išaugo (60 proc.) iki 2,5 tūkst. t, vidaus rinkai jų neužteko, todėl importuota 11,3 tūkst. t.

Produktų iš daržovių gamyba ir pardavimas. Per metus gaminių iš daržovių gamyba pakito nevienodai: vieni išaugo iki 8 proc., kitų sumažėjo iki 17 proc., tačiau pomidorų sulčių, raugintų kopūstų, užšaldytų daržovių pagaminta ir parduota mažiausiai per pastaruosius ketverius metus (5 lentelė).

Daržovių produktų gamyba 2007–2010 metais [4]
Production of vegetable products in 2007–2010

Produktai / Products	2007	2008	2009	2010	2010, palyginti su 2007, %
Pomidorų sultys, tūkst. l / <i>Tomato juice, thou. l</i>	4397,8	4903,9	3391,6	2805,0	-36
Pomidorų kečupas ir kiti pomidorų padažai, tūkst. t <i>Tomato ketchup and other tomato sauces, thou. t</i>	12,2	11,0	11,2	11,9	-3
Nekoncentruotos pomidorų tyrės ir pastos, t <i>Tomato sauces and pastes non concentrated, t</i>	41,6	29,1	9,8	10,6	-75
Rauginti kopūstai, t / <i>Cabbages preserved, t</i>	1165,9	1471,8	868,9	780,7	-33
Užšaldytos daržovės ir jų mišiniai, t <i>Vegetables and mixtures, frozen, t</i>	671,6	600,4	406,4	371,3	-45
Džiovininti svogūnai, t / <i>Dried onions, t</i>	247,4	507,0	523,8	464,5	1,9*

* Kartai / *Times.*

Pomidorų kečupo ir kitų pomidorų padažų gamyba per pastaruosius trejus metus šiek tiek didėjo ir priartėjo prie 2007 metų lygio. Dėl truputį išaugusio pardavimo užsienio rinkose jų parduota 7 proc. daugiau nei prieš metus. Džiovinėtų svogūnų užsienio rinkose parduota mažiau, o vidaus rinkoje – daugiausia per pastaruosius ketverius metus.

Nekoncentruota pomidorų tyrė realizuojama tik Lietuvoje, iki 25 proc. kitų gaminių iš daržovių parduota užsienio rinkose.

Įvairių produktų iš daržovių kainos per metus pakito skirtingai, tačiau mažiau nei šviežių daržovių. Pomidorų sultys buvo 3 proc., džiovininti svogūnai – 5 proc., rauginti kopūstai – 13 proc. brangesni nei 2009-aisiais, o pomidorų kečupas ir kiti pomidorų padažai buvo 4 proc., nekoncentruotos pomidorų tyrės ir pastos – 10 proc. pigesni.

IŠVADOS

2010 metais nuo liepos–rugpjūčio mėnesio daržovės buvo brangesnės nei prieš metus tuo pačiu laikotarpiu. Kainos išaugo ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse šalyse, todėl nebuvo pigios lenkiškos produkcijos konkurencijos, padidėjo daržovių paklausa Rusijoje.

Daržovių supirkimo kainos išaugo labiau nei mažmeninės. Labiausiai daržovės pabrango IV ketvirtį: kopūstai, svogūnai, agurkai ir morkos supirkti 2 kartus ir brangiau nei prieš metus – šiuo laikotarpiu svogūnų, kopūstų ir burokėlių kainos buvo didžiausios per pastaruosius ketverius metus. Mažmeninės prekybos centruose labiausiai pabrango kopūstai – 2 kartus, agurkai – 63 proc., pomidorai – 54 proc. Vienos daržovės (kopūstai, svogūnai, pomidorai) buvo brangiausios per pastarųjų trejų–ketverių metų tą patį laikotarpį, kitos (burokėliai, morkos, agurkai) – pigesnės nei 2008 ir 2007 metais.

2010 metų gruodį Lietuvos ūkiuose burokėliai buvo pigiausi, morkos – vienos pigiausių, palyginti su kainomis kaimyninėse šalyse. Morkos ir burokėliai kainavo daugiau kaip 20 proc. mažiau nei Lenkijos ūkiuose. Kopūstai, nuėmus mažesnę derlių bei padidėjus jų paklausai, priešingai, buvo vieni brangiausių – 20 proc. brangesni nei Lenkijos ūkiuose.

2010 metų derliaus morkos, burokėliai ir svogūnai turguose buvo iki 12 proc. brangesni nei parduotuvėse.

2010 metais Lietuvoje, mažmeninėms daržovių kainoms per metus pakitus mažiau nei supirkimo, ūkininkų gaunama kainos dalis didėjo.

LITERATŪRA

1. *Bulvių, vaisių ir daržovių sektorius. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema* [interaktyvus]. Vilnius: VĮ „Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras“ [žiūrėta 2011 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vic.lt/ris>>.
2. ČIAPAITĖ, A.; DAPKUTĖ, V.; ZEMECKIS, R. *Maisto vartojimo tendencijos Lietuvoje – ANEMOS projektas* [interaktyvus]. [žiūrėta 2011 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.hhf-greece.gr/images/National_Report_Lithuania_LITH.pdf>.
3. *Development in agricultural prices*. European commission. Directorate-general for agriculture and rural development [interaktyvus]. Brussels, D (2011) [žiūrėta 2011 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/foodprices/food02_2011_en.pdf>.
4. *Gaminių gamyba*. Statistikos departamento išankstiniai duomenys.
5. *Lietuvos žemės ūkis 2009 m.* Vilnius: Statistikos departamentas. ISSN 2029-3658, 2010. P. 65.
6. *Pagrindinių maisto produktų ir degalų mažmeninės kainos* [interaktyvus]. Vilnius: Statistikos departamentas [žiūrėta 2011 m. kovo 8 d.]. Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>>.
7. PETKEVIČIENĖ, J.; KRIAUCIONIENĖ, V. *Lietuvos gyventojų daržovių ir vaisių vartojimo įpročiai*. Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto ir Lietuvos žemės ūkio universiteto mokslo darbai. Sodininkystė ir daržininkystė. Baltai, ISSN 0236-4212. 2005 24 (1). P. 88-97.
8. *Suaugusiųjų Lietuvos gyventojų mitybos įpročiai* [interaktyvus]. Vilniaus visuomenės sveikatos biuras [žiūrėta 2011 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vvsb.lt/images/stories/PDF/suaugusiu%20lietuvos%20gyventoju%20mitybos%20i%20prociai.pdf>>.
9. *Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų turguose/parduotuvėse ataskaita*. Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacija [interaktyvus], [žiūrėta 2011 m. kovo 4 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.zur.lt/index.php?2024132273>>.
10. *Žemės ūkio produkcijos supirkimas*. Vilnius: Statistikos departamentas.
11. *Žemės ūkis, miškininkystė*. Statistika (teminės lentelės) [interaktyvus]. Statistikos departamentas [žiūrėta 2010 m. kovo 9 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1234>>.
12. ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

SUMMARY

The article presents the changes of harvest in 2005–2010, amount of purchase and trends of vegetable prices in 2008–2010 in Lithuania. The comparison of the prices in Lithuania with those of its neighbour countries is presented. The changes in foreign trade of vegetables as well as the tendencies of production and sales of vegetable products are analyzed.

Lower harvest of vegetables not only in Lithuania, but also in surrounding markets, supply from other countries and change of prices in neighbour countries determined a rapid jump in prices of vegetables in 2010. Prices of vegetables, harvested in 2010, were higher than a year ago, especially in the 4th quarter. Purchase prices jumped up more than retail prices. The prices of carrots and beetroots were the lowest and the prices of cabbages – the highest in comparison with neighbour countries.

Keywords: *vegetables, harvest, purchase, price, products.*